

Νέες Οπτικές

Οι εικαστικές δημιουργίες του Γιάννη Ζιώγα, ζωγραφικές, κατασκευαστικές και η ιδεολογική του άποψη για τη διαχρονική πορεία της τέχνης, ενταγμένης μέσα στα ιστορικά της συμφραζόμενα- με σαφή διάθεση αναγωγικής έρευνας των πολιτισμικών αντιλήψεων και αλλαγών- αποτελούν τις βασικές παραμέτρους θεώρησης και αξιολόγησης του έργου του.

από την Ελλη Καπλάνη-Κοκκίνη
Ιστορικό Κριτικό Τέχνης

Την ιδεολογική του άποψη, πέρα από το έργο του που είναι από και άμεσο, αντλεί ο μελετητής από τα γραπτά του ιδεογράμματα, κυρίως όμως από τον προφορικό του λόγο, που είναι ερπεριστατωμένος και άκρως αφηγηματικός. Επιπλέον στη διαδικασία της εικαστικής του πορείας σημαντικό ρόλο παίζει η μαθηματική του παιδεία, λειτουργώντας επικουρικά στην τέχνη του, πολλές φορές δε και ως πρόνοια που περιχαράκωνει το επιστητό.

Οι αρχές που ακολουθεί με συνέπεια κατά τη δεκάχρονη περίπου καλλιτεχνική του παρουσία είναι η σωστή διάσταση των έργων του στον καθορισμένο χώρο και ο σεβασμός σ' αυτόν, που ως έννοια πολλές φορές μεταβλητή, ως ένα περιβάλλον στο οποίο εντάσσεται η υλοποίηση των ιδεών του, επιθυμεί να συλλειτουργεί αρμονικά.

Οι σπουδές του για βασικά θέματα τέχνης σε εργαστήρια ελευθέρων σπουδών ευνοούνται με δύο τιμητικές υποτροφίες το 1988 για τη Center for Creative Studies και το 1989-91 για το μεταπτυχιακό τμήμα της School of Visual Arts στην Αμερική, απ' όπου αποφοιτά ως αριστούχος. Η εκεί παραμονή του του δίνει τη δυνατότητα να παρακολουθήσει από κοντά καινούριες εικαστικές διαδρομές, συμμετέχοντας κι ο ίδιος ενεργά στα δρώμενα της Αμερικανικής Πρωτοπορίας. Του παρέχονται όλες οι διευκολύνσεις να εκφράσει την προτίμησή του σε έργα μεγάλων διαστάσεων και σε κατασκευές, οι

Το 1989 στο καφεθέατρο ΡΟΔΟΝ στη Αθήνα ζωγραφίζει τοιχογραφία διαστάσεων 100 τ.μ. περίπου, η οποία καλύπτει περιμετρικά το χώρο της σκηνής με αξονικές συνθετικές αρμονικές "χαράξεις", συνδεδεμένη ισόρροπα με τη σκηνή, τις σκηνικές παρουσιάσεις και τη μουσικότητα του χώρου.

Παράλληλα φτιάχνει έργα μικρότερων διαστάσεων με σχέδιο γεωμετρικό και λιτό, συγκεντρωμένο στο μέσον κυρίως της σύνθεσης- κάποιες φορές με μικρές αποκλίσεις- και μικρές κατασκευές, καρωμένες από ευτελή υλικά, ξύλινους σκελετούς επικαλυμμένους με πιεσμένο χαρτί και επάλληλες στρώσεις χρώματος, οι οποίες δίνουν την αίσθηση της σκληρής ύλης. Οι μικροκατασκευές αυτές, που θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν και ως γλυπτικές δημιουργίες, λειτουργούν αυτόνομα αλλά και συνθετικά-δομημένες όμορα ή συμπλεγματικά-πάνω σε λευκές επιφάνειες τοίχων, γωνίες και οροφές, δημιουργώντας συμφοιρμούς απόψεων και εντυπώσεων.

Η χρωματική αλλαγή που παρατηρείται στα έργα του -έχει ξεκινήσει το 1982 με έντονα χρώματα- απολήγει το 1989 σε ασπρόμαυρους τόνους. Ο καλλιτέχνης αισθάνεται αφενός την ανάγκη μιας χρωματικής κάθαρσης και αφετέρου θεωρεί ότι προσφέρουν απεριόριστες εκφραστικές δυνατότητες ως χρώματα δυνατών αντιθέσεων, που ωστόσο δίνουν τη δυνατότητα για μια τέχνη με ισορροπία, καθαρότητα και γαλήνη. Επανέρχεται όμως σύντομα σε

μέσα από τις εικαστικές προτάσεις του

οποίες έχοντας ως αφητηρία τους τις παιδικές και εφηβικές του μνήμες, γίνονται λειτουργικές και χρηστικές δημιουργίες. Ήδη το 1987 σχεδιάζει-κατόπιν διαγωνισμού- μεγάλο διαφημιστικό πανώ για το καλοκαιρινό φεστιβάλ μουσικής του Δήμου Αθηναίων.

Επηρεασμένος από τις τοιχογραφίες των Βυζαντινών εκκλησιών, τις κοσμικές τοιχογραφίες ανακτόρων, τα χαλιά τοίχου, τις αγγλικές ταπισερί, που ως κατάστιχα αναγράφουν πάνω τους ιστορικά γεγονότα, θέλοντας δε να διατηρήσει την αλληλουχία εικόνας και αφήγησης, φιλοτεχνεί το 1985 τ η "Φρίζα 1" σε ασπρόμαυρη κλίμακα, το 1986 τη "Φρίζα 2" σε καστανέρυθρες αποχρώσεις και το 1987 ένα μεγάλο πολύπτυχο σε κλίμακες τριών βασικών χρωμάτων-ασπρόμαυρων, φαιοκόκκινων και μπλέ-το οποίο έχει τη δυνατότητα της πολλαπλής ανάπτυξης και σχηματοποίησης στο χώρο. "Η ασπίδα του Αχιλλέα", μεγάλο κατασκευαστικό έργο του 1988, με έντονα κόκκινα και κίτρινα χρώματα και ογκοπλαστική συμμετρία μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα έργο καθαρά αφηγηματικό που καταγράφει στο χώρο την ιστορικότητα του παρελθόντος. Χωνεύοντας μέσα του τη δύναμη μιας χωροχρονικής κατασκευής, συναρτά το μύθο με την απτή πραγματικότητα.

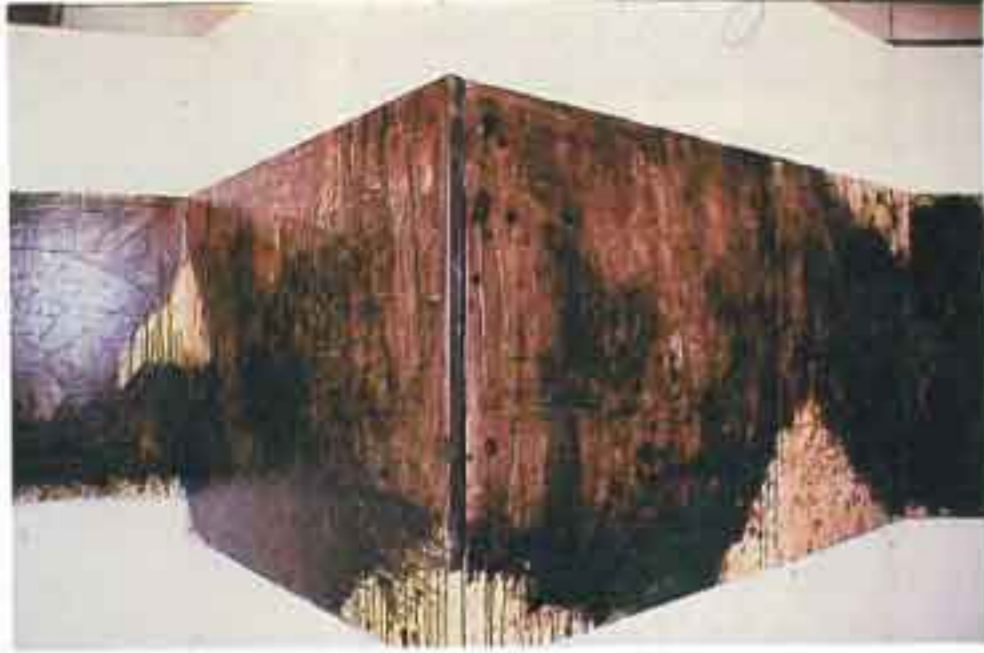
Γιάννη Ζιώγα

νέους χρωματικούς συνδυασμούς, με πριότερους τόνους αυτή τη φορά, προκειμένου ν' αποδώσει καινούριες ιδέες και θέματα. Στο έργο του Ζιώγα παρατηρείται

συχνά διάθεση εικονοκλαστική. Διατηρώντας τον απαιτούμενο σεβασμό προς αυτό δε διστάζει να το τεμαχίσει και να το ανασυνθέσει, δίνοντας κάθε φορά στον περιβάλλοντα χώρο νέες φορμαλιστικές λύσεις.

Επηρεασμένος από τη ζωγραφική του Γιάννη Σπυρόπουλου επιτείνει εμφαντικά την τεκτονική διάταξη στα έργα του. Στο τρίπτυχο "Λόρατες πόλεις" από το ομώνυμο έργο του Καλβίνου, εξυφαίνει τον πολεοδομικό ιστό μιας πόλης με αλληλοσυγκρουόμενες σχηματικές παραλλαγές και χρωματικές εναλλαγές, θέλοντας έτσι ν' αποδώσει τα επάλληλα στρώματα καταστροφής που δέχθηκε μέσα στους αιώνες, ενώ παράλληλα αποδεικνύει με περιγραφικό και αφηγηματικό τρόπο τη διαχρονική ζωή της.

Η εικαστική του έκφραση, ακολουθώντας την Πλατωνική θεωρία, η οποία θέλει τα σχήματα ως την τελική κατάληξη όλων των ιδεών και τη θεωρητική αντίληψη του Σεζάν, πως τα σχήματα είναι οι αναγωγές όλων των πραγμάτων, ερμηνεί σταθερά να αρθρώνεται με αυστηρές γεωμετρικές φόρμες.

Φρίζα 2, 1986, Ακρυλικό σε μουσαμά, 19X0.9m

"Δωμάτιο με αντικείμενα," 1991-1992

"Το κόκκινο πανί", 1990, Ακρυλικό σε μουσαμά, 1.10X2.20

Αιώρα., 1989, Ακρυλικό σε μουσαμά, 90X200

"Πόλις", 1990, Ακρυλικό σε χαρτί και ξύλο, 60X30X95

Αναφορά στον Σ... , 1990 , Ακρ. σε μουσαμά, 80X140

Φρίζα 1, 1985, Ακρυλικό σε μουσαμά, 19X0.9

Φρίζα 2, 1986 ,Ακρυλικό σε μουσαμά, 19X0.9

"Πολύπτυχο", 1987, Ακρυλικό σε μουσαμά, 40X2

"Λιβάδι με Φεγγάρι", 1991, Ακρυλικό σε ξύλο , 80X45X42

Η πόλις έτσι όπως ... , 1990, 180X223 , Ακρυλικό σε μουσαμά

'Ασπίδα του Αχιλλέα", 1988 , Ακρυλικό σε ξύλο, 2X2X0.9

Ο Ζιώγας ανιχνεύει την τέχνη στη μακριά της πορεία από τη μυθική διήγηση ως το δικό μας παρόν, γεγονός που τους προσδίδει την ικανότητα μιας διερευνητικής ματιέρας, η οποία τελικά του επιτρέπει να οδηγείται σε επιτυχείς πειραματικές εκτελέσεις και γενεσιουργά ανεικονικά αποτυπώματα. Η γνώση του συνοδοιπορεί με τη μορφοπλαστική διαδικασία της χειρονομιακής του κίνησης, αλώνοντας το χώρο με το μονοδιάστατο ή πολυδιάστατο χαρακτήρα της, χωρίς την πρόθεση της επέμβασης αλλά της ένταξης και της οργανωμένης αισθητικής αρμονίας. Ο ίδιος θεωρεί τη χειρονομία ως κίνηση και έκφραση, που έχοντας για αφετηρία τη γέννηση μικρογραφιών, μπορεί να κλιμακωθεί σε οτιδήποτε μεγαλύτερο και συνθετότερο. Έτσι με τη χωροχρονική διαβάθμιση της χειρονομιακής τακτοποίησης του υλικού του, "προτείνει" και την ανελικτική τεκμηρίωση μιας ιδεώδους καταχώρησης στο περιβάλλον. Κάθε φορά που ο χώρος του προσφέρει την υπόστασή του ο καλλιτέχνης δηλώνει ότι αυτή η με όρους υποθήκη, θα λειτουργήσει ως το ιστορικό πλαίσιο για την εικαστική του ανάπτυξη με την απαιτούμενη πάντα προσοχή. Η υφολογία των έργων του ακολουθεί σταθερές ενταγμένες σε αυστηρούς κανόνες, οριζόμενους από εσωτερικούς και εξωτερικούς παράγοντες - οι οποίες κατοπτρίζουν αλληλουχίες μετατρέψιμες και αλληλοικοδομούμενες.

Οι μετασχηματισμοί τους εναλλάσσουν οπτικές παραλλαγές, δημιουργούν συμβιωτικές καταστάσεις και διαμορφώνουν αναπτύγματα μέσω των οποίων προβάλλονται υλικό και ιδέες. Έτσι τη συλλογιστική της σύλληψης, καρπό εμπειρικών παρατηρήσεων και εσωτερικής διεργασίας, ακολουθεί η οργανική διατύπωση με διαδικαστικούς συσχετισμούς και δημιουργικές μεταβολές. Οι οργανικές λειτουργίες και οι δομικές σχέσεις ξεπηδώντας από τις επιφάνειες των έργων στο χώρο, καθορίζουν μ' αυτόν μια διαλεκτική ισορροπία στην προσπάθεια να διατυπωθεί ένα συμβάν ή μια ιστορία,

"Πολύπτυχο", 1988, 40X2, Ακρυλικό σε μουσαμά

τοποθετεί μικρές κατασκευές με ετερόκλητες φόρμες. Αυτό αποτελεί μία ξεχωριστή ενότητα, η οποία αποβλέπει ν' αποδεσμεύσει την ομάδα των έργων που περικλείει από τις εξωτερικές επιφάνειες και παράλληλα να ευαισθητοποιήσει το θεατή ως προς την έννοια της αυτονομίας ενός χώρου μέσα σ'έναν άλλο και ως προς την καθαυτό καθοριστική αξία της ύλης.

Η ενασχόληση του Ζιώγα με εικαστικές δημιουργίες σε συνάρτηση πάντα με το χώρο και οι απόψεις του σε κείμενα που συνάπτουν τους συλλογισμούς του με την ιστορικότητα της τέχνης, τον οδηγούν σε τολμηρές επινοήσεις και υλικοπλαστικές "επεμβάσεις" στο χώρο, που χωρίς να τον αλλοτριώνουν και να πληγώνουν την ελευθερία του, του προσδίδουν οπτικές και χρηστικές δυνατότητες, καθορίζοντας "χωρικά" μια νέα ιστορικότητα. □

ενισχύοντας σημαντικά τον αφηγηματικό τους χαρακτήρα, εκφρασμένο με συνεχή ροή, χωρίς βερμπαλισμούς.

Υλικό, γραμμή και χρώμα συνδιαλέγονται με λογική προδιάθεση, συλλειτουργούν αρμονικά και προβάλλουν τις ποικίλες θεματικές ενότητες. Κακέκτυπες επεμβάσεις που ελοχεύουν ισχνή ιστορικότητα, αποδυναμώνοντας την αρχική πρόθεση, αποφεύγονται με υπολογισμένη επιμέλεια. Γιατί ο Ζιώγας πιστεύει πως κάθε έργο τέχνης θεωρείται πετυχημένο όταν μέσα από τις ουσιαστικές φόρμες και τα ιχνοστοιχεία που παρατίθενται, την εσωτερική οργάνωση, τις χρωματικές αξίες και την ένταξή του στο χώρο, έχει τη δύναμη της αφήγησης και μάλιστα με προεκτάσεις.

Τις δραστηριότητές του τον τελευταίο χρόνο, επεκτείνει και σε μεγάλες κατασκευές, ογκοπλαστικές δημιουργίες ενταγμένες σε χώρους, επιτυγχάνοντας έτσι νέα σύνολα-περιβάλλοντα, τα οποία λειτουργούν ως ανεξάρτητα, μέσα στα οποία "εκθέτει" μικρές κατασκευές.

Με το "Ενυδρείο αντικειμένων" κυλινδρική κατασκευή μεγάλων διαστάσεων, ερπνευσμένο από τον εσωτερικό χώρο του Παλαιού Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης, προκύπτει ένα νέο περιβάλλον μέσα στο οποίο